

Opschrift, inscriptie of allebei?

-

Het blijft fascinerend om te constateren hoe één en hetzelfde woord twee verschillende dingen kan aanduiden. De woorden opschrift en inscriptie kunnen in het Nederlands niet altijd door elkaar gebruikt worden. Een opschrift hoeft niet per se een inscriptie te zijn, maar een inscriptie is wel een opschrift. Kunt u het niet meer volgen? Alle reden om verder te lezen hoe eenvoudig de werkelijkheid op dit punt voor de Bijbelschrijvers was.

Epigrafè

Het zelfstandig naamwoord *epigrafè* komt voor in Matteüs 22:20, Marcus 12:16 en Lucas 20:24. De Heer is door de discipelen van de Herodianen benaderd met de vraag of het geoorloofd is de keizer belasting te betalen. De Heer vraagt hen Hem een belastingmunt te tonen, en dan brengen ze een denaar. Daarop stelt Hij in bovengenoemde Schriftplaatsen de vraag: 'Van wie is dit beeld en dit opschrift (Gr. *epigrafè*)'. Moeiteloos volgt het antwoord: 'Van de keizer'. Dit opschrift, dat de naam van de keizer aangaf, was een inscriptie: de letters waren in de munt gegraveerd.

Hetzelfde woord komt ook voor in Marcus 15:26 (vgl. Luc. 23:38), waar staat: 'En het opschrift met zijn beschuldiging luidde: De koning der Joden'. In Johannes 19:19-20 staat: 'Pilatus nu schreef ook een opschrift en zette dat op het kruis.

En er was geschreven: Jezus de Nazoreeër, de koning der Joden. Dit opschrift dan lasen velen van de Joden'. Johannes gebruikt voor het woord 'opschrift' echter een ander Grieks woord, namelijk *titlos*, wat een vergrieksing is van het Latijnse *titulus*. Dit woord kan 'bordje' betekenen. Het was aangebracht op een huis dat te koop of te huur was, of het hing om de nek van een te koop aangeboden slaaf. Of het werd boven een misdadiger aangebracht die gekruisigd werd...! Maar

het kon ook de *tekst* op het bordje aanduiden; vandaar dat er staat dat Pilatus het *schreef* (nl. de tekst) en vervolgens *op het kruis zette* (nl. het bordje waarop de tekst geschreven stond). De tekst van dit bordje was geen inscriptie; de letters waren erop geschreven, niet erin gekrast. Doorgaans was dit een met gips witgemaakt houten bordje, waarop met een contrasterende kleurstof een tekst geschreven werd. Deze tekst was het opschrift, maar, zoals gezegd, het was geen inscriptie.

Epigrafoo

Het verwante werkwoord is *epigrafoo*, dat lett. 'erop schrijven' betekent. Het komt voor in Marcus 15:26 (zie ook hierboven). Deze tekstplaats luidt letterlijk vertaald als volgt: 'En het opschrift van zijn beschuldiging was erop geschreven'.

In Handelingen 17:23 gaat het duidelijk om een inscriptie. Paulus trof in Athene een altaar aan 'waarop een opschrift stond: Aan een onbekende god'. Hier had in plaats van 'opschrift' ook 'inscriptie' kunnen staan, want op altaren stond de tekst altijd in steen gegraveerd.

In Hebrreeën 8:10 is er letterlijk niet sprake van dat God zijn wetten *in* maar *op* de harten van de gelovigen schrijft. Dat klopt ook goed met 2 Korintiërs 3, waar de stenen tafelen – waarop de Tien Geboden waren geschreven (zie vs. 7: 'met letters op stenen gegraveerd') – in contrast staan met de vlezen tafelen van de harten (vs. 3). In Hebrreeën 10:16 staat letterlijk dat God zijn wetten '*op* hun verstand' zal schrijven.

In Openbaring 21:12 ten slotte is sprake van de namen van de twaalf zonen van Israël, geschreven op de poorten van het nieuwe Jeruzalem. Ook daar moet aan inscripties worden gedacht, die aangebracht zijn boven deze poorten.

Oude Sporen 2011

